

САДРЖАЈ

УВОД

	Страна
I НАУКА И НАУЧНИ ЗАКОНИ	
1. Појам науке — — — — —	3
2. Појам и врсте научних закона — — — — —	7
2.1. Појам научног закона — — — — —	7
2.2. Врсте научних закона — — — — —	11
II КЛАСИФИКАЦИЈА НАУКА — — — — —	18
1. Процес диференцирања науке и њихова класификација — — — — —	18
2. Природне и друштвене науке — — — — —	21
3. Друштвене науке и тумачење друштвених закона — — — — —	25
3.1. Класификација друштвених наука — — — — —	25
3.2. Тумачење друштвених закона — — — — —	27

Глава прва

ПРЕДМЕТ СОЦИОЛОГИЈЕ

I ПРЕДМЕТ ОПШТЕ СОЦИОЛОГИЈЕ

1. Тешкоће дефинисања предмета опште социологије — — — — —	35
2. Осврт на схваташа о предмету опште социологије — — — — —	38
3. Схваташа о предмету опште социологије у Југославији — — — — —	45

II ОДНОС ОПШТЕ СОЦИОЛОГИЈЕ И СРОДНИХ НАУКА

1. Општа социологија и посебне социологије — — — — —	50
2. Однос опште социологије и других друштвених наука — — — — —	54

Глава друга

МЕТОД СОЦИОЛОГИЈЕ

I НАУЧНИ МЕТОД И МЕТОД СОЦИОЛОГИЈЕ

1. Појам научног метода и методологије — — — — —	61
2. Метод друштвених наука — — — — —	66
3. Метод социологије — — — — —	69

II ФАЗЕ У ПОСТУПКУ НАУЧНОГ ПРОУЧВАЊА

1. Одређивање предмета истраживања и постављање поузданних претпоставки — — — — —	76
2. Израда плана истраживања — — — — —	79
3. Прикупљање података — — — — —	81
4. Сређивање прикупљених података — — — — —	92
5. Научно објашњење и проверавање — — — — —	94

Глава трећа

РАЗВОЈ МИСЛИ О ДРУШТВУ И НАСТАНАК И РАЗВОЈ ОПШТЕ СОЦИОЛОГОЈЕ

I РАЗВОЈ МИСЛИ О ДРУШТВУ ПРЕ НАСТАНКА СОЦИОЛОГИЈЕ

1. Општи поглед на развој мисли о друштву и nastanak sociologije — — — — —	99
2. Схватања о друштву у старом веку — — — — —	102
3. Средњовековна схватања о друштву — — — — —	107
4. Мисао о друштву новог века — непосредна претеча социологије — — — — —	111
5. Настанак социологије и социолошко схватање Огиста Кonta — — — — —	118

II КРАТАК САДРЖАЈ НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ ТЕОРИЈА У СОЦИОЛОГИЈИ

1. Механицистичке теорије — — — — —	123
2. Биологистичке теорије — — — — —	125
3. Психологистичке теорије — — — — —	128
4. Формално-социолошке теорије — — — — —	135
5. Функционализам — — — — —	138
6. Структурализам — — — — —	141
7. Марксистичка теорија — — — — —	143
8. Нова социологија — — — — —	153

Глава четврта

ДРУШТВО И ДРУШТВЕНЕ ПОЈАВЕ

I ДРУШТВО, ПРИРОДА, ПОЈЕДИНАЦ

1. Социолошки појам друштва — — — — —	161
2. Настанак људског друштва — — — — —	170
3. Однос природе и друштва — — — — —	175
4. Социолошки појам човека — — — — —	183
5. Друштво и појезинац — — — — —	186

II ПОЈАМ И ВРСТЕ ДРУШТВЕНИХ ПОЈАВА

1. Појам друштвене појаве — — — — —	190
2. Врсте друштвених појава — — — — —	193

III СТРУКТУРА И ДИНАМИКА ДРУШТВА

1. Појам друштвене структуре — — — — —	196

2. Састав друштвене структуре — — — — —	199
3. Основна питања развоја друштва — — — — —	205

Глава пета

ДРУШТВЕНА ОСНОВА

I ПОЈАМ И САСТАВ ДРУШТВЕНЕ ОСНОВЕ

1. Појам друштвене основе — — — — —	219
2. Састав друштвене основе — — — — —	222

II СТРУКТУРА И ДИЈАЛЕКТИКА ПРОИЗВОДНИХ СНАГА И ПРОИЗВОДНИХ ОДНОСА

1. Производне снаге — — — — —	224
2. Производни односи — — — — —	229
3. Однос производних снага и производних односа — — — — —	234

Глава шеста

ДРУШТВЕНЕ ГРУПЕ

I ГЛОБАЛНЕ ДРУШТВЕНЕ ГРУПЕ

1. Хорда — — — — —	237
2. Род — — — — —	239
3. Племе — — — — —	241
4. Народ — — — — —	243
5. Нација — — — — —	245

II ПАРЦИЈАЛНЕ ДРУШТВЕНЕ ГРУПЕ

1. Породица — — — — —	251
1.1. Појам и функције породице — — — — —	251
1.2. Историјски развој породице — — — — —	253
1.3. Савремени главни типови породице — — — — —	255
2. Класе — — — — —	259
2.1. Појам класа — — — — —	259
2.2. Настанак класа — — — — —	267
2.3. Основне и споредне класе — — — — —	269
2.4. Савремене промене класа и класних односа — — — — —	273
3. Држава — — — — —	278
3.1. Појмовно одређивање државе — — — — —	278
3.2. Настанак државе — — — — —	282
3.3. Класификација држава — — — — —	284
3.4. Држава и савремено друштво — — — — —	291
4. Политичке странке — — — — —	299
4.1. Настанак и дефинисање политичких странака — — — — —	299
4.2. Политичке странке у савременом друштву — — — — —	302
5. Друштвене групе по месту сталног боравка — — — — —	306
5.1. Појам и најопштија подела друштвених група по месту сталног боравка — — — — —	306
5.2. Основне социолошке карактеристике села и града као друштвених група — — — — —	310

Глава седма**ДРУШТВЕНЕ НОРМЕ****I ПОЈАМ И ВРСТЕ ДРУШТВЕНИХ НОРМИ**

1. Појмовно одређивање друштвених норми — — — — —	319
2. Врсте друштвених норми — — — — —	322
2.1. Друштвени прописи — — — — —	322
2.2. Техничка правила — — — — —	323

II ВРСТЕ ДРУШТВЕНИХ ПРОПИСА

1. Право — — — — —	325
2. Обичај — — — — —	328
3. Остали друштвени прописи — — — — —	330

Глава осма**ДРУШТВЕНА СВЕСТ**

1. Религија — — — — —	333
2. Морал — — — — —	340
3. Филозофија — — — — —	345
4. Наука — — — — —	349
5. Уметност — — — — —	354

Глава девета**РАЗВОЈ ДРУШТВА****I ПЕРИОДИЗАЦИЈА РАЗВОЈА ДРУШТВА И ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ САВРЕМЕНОГ ДРУШТВА**

1. Проблеми периодизације друштвеног развитка — — — — —	361
2. Основне карактеристике савременог друштва — — — — —	364
2.1. О могућности формулисања основних обележја савременог друштва — — — — —	364
2.2. Уједињавање човечанства — — — — —	366
2.3. Научно-технолошка револуција и промене у индустријској цивилизацији — — — — —	370
2.4. Значајније промене у савременом друштву као његово битно обележје — — — — —	373
2.5. Еколошки проблеми као битно обележје савременог друштва	375

II ПРВОБИТНА ЉУДСКА ЗАЈЕДНИЦА

1. Основна обележја првобитне заједнице и фазе у њеном развоју — — — — —	379
2. Узроци и процес распадања првобитне заједнице — — — — —	381

III РОБОВЛАСНИЧКО ДРУШТВО

1. Основна обележја робовласништва и врсте ролства — — — — —	383

2. Социјално-политичка надградња и друштвена свест робовласништва	384
3. Пропаст робовласништва	386

IV ФЕУДАЛНО ДРУШТВО

1. Основна обележја феудализма	387
2. Настанак феудализма	388
3. Социјално-политичка надградња феудализма	389
4. Друштвена свест у феудализму	392
5. Узроци и процес распадања феудализма	393

V КАПИТАЛИСТИЧКО ДРУШТВО

1. Основна обележја капитализма као друштвено-економске формације	395
2. Настанак капиталистичке друштвено-економске формације	398
3. Фазе у развоју капитализма	401
3.1. Либерални капитализам	401
3.2. Монополистички капитализам	405
3.3. Савремени (државни) капитализам	411
4. Елементи социјално-политичке надградње капитализма	415
4.1. Класна структура капитализма	415
4.2. Буржоаска држава	439
4.3. Породица у капитализму	443
5. Карактеристика друштвене свести у капиталистичком друштву	447
6. Противречности савременог капитализма и њихово разрешавање	455

VI СОЦИЈАЛИСТИЧКО ДРУШТВО — УТОПИЈА ИЛИ ВИЗИЈА

1. Социјалистичка визија друштва	459
2. Криза или крај социјализма	468

Глава десета

РАЗВОЈ СОЦИОЛОГИЈЕ У ЈУГОСЛАВИЈИ

1. Развој социологије у Југославији до 1990. године	481
2. Актуелни проблеми социологије у Југославији	485

СЕЛЕКТИВНА БИБЛИОГРАФИЈА	489
РЕГИСТАР ИМЕНА	493
ПРЕДМЕТНИ РЕГИСТАР	499